

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ГРАД ЗВОРНИК**

ГРАДСКА УПРАВА ГРАДА ЗВОРНИК

СЛУЖБА ЗА ЈАВНЕ НАБАВКЕ, УПРАВЉАЊЕ РАЗВОЈЕМ И МЕЂУНАРОДНУ САРАДЊУ

Светог Саве 124 75400 Зворник, Тел: 056/232-200, Факс: 056/232-221, www.opstina-zvornik.org, e-mail: zvornik@teol.net

**АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА АНКЕТЕ ПОСЛОВНОГ
СЕКТОРА У 2019. ГОДИНИ**

Зворник, август 2019. године

1. УВОД

Одјељење за привреду и друштвене дјелатности и Служба за јавне набавке, управљање развојем и међународну сарадњу, односно Одсјек за управљање развојем и међународну сарадњу су у току мјесеца јуна 2019. године спровели анкетирање привредних субјеката са територије града Зворник са циљем анализе пословања пословног сектора и унапређења пословног окружења.

Анкетни упитници су упућени на електронске адресе 50 привредних субјеката у приватном власништву који се баве различитим претежним дјелатностима и који запошљавају већи број радника. Послодавци из јавног сектора (јавне установе, јавна предузећа, органи власти, фондови и сл.) нису били предмет анкете.

Укупно 27 привредних субјеката је попунило анкетни упитник.

Анкетним упитником су прикупљени одговори на 20 питања међу којима су била питања затвореног типа (са понуђеним одговорима), али и питања отвореног типа. Анкетни упитник је био подијељен у 9 дијелова.

2. АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА АНКЕТЕ

2.1. Основни подаци о привредним субјектима

У табели испод је дат преглед структуре анкетираних привредних субјеката по претежним подручјима дјелатности.

Табела 1. Структура анкетираних привредних субјеката по претежним подручјима дјелатности

Подручје дјелатности	Број
Пољопривреда, шумарство и риболов	2
Прерађивачка индустрија	8
Грађевинарство	9
Вађење руда и камена	1
Саобраћај и складиштење	2
Трговина на велико и мало	4
Хотелијерство и угоститељство	1
УКУПНО:	27

Из претходне табеле се види да је највећи број анкетираних привредних субјеката из области прерађивачке грађевинарства (9) и из области прерађивачке индустрије (8), док је најмањи број анкетираних привредних субјеката из области вађење руда и камена те хотелијерства и угоститељства (по 1).

При томе су само два анкетираних привредних субјеката акционарска друштва, а преосталих 25 су друштва са ограниченом одговорношћу.

Табела 2. Преглед анкетираних привредних субјеката по облику организовања

Облик организовања	Број
Друштво са ограниченом одговорношћу (доо)	25
Акционарско друштво (ад)	2

Оваква структура анкетираних привредних субјеката је одраз структуре зворничких привредних субјеката по облику организовања - друштва са ограниченом одговорношћу чине нешто више од 87% привредних субјеката на подручју града Зворника.

2.2. Радна снага

Од анкетираних привредних субјеката се тражило да наведу број запослених у моменту попуњавања анкете, као и очекивани броја запослених до краја текуће године. Један анкетирани субјекат није навео ове податке. Остали анкетирани субјекти највећим дијелом запошљавају између 10 и 50 раника или више радника.

Табела 3. Број запослених у анкетираним привредним субјектима

Број запослених радника	Број привредних субјеката
1-10	5
10-50	12
50-100	4
100-200	1
200+	4

Испод је дат табеларни приказ тренутног и планираног броја запослених у анкетираним привредним субјектима са одговарајућим квалификацијама. При томе треба нагласити да 16 анкетираних привредних субјеката има, а да девет анкетираних привредних субјеката нема у плану да запошљава нове раднике.

Табела 4. Квалификациона структура и број запослених у анкетираним предузећима

01.07.2019		31.12.2019. године	
Степен стручне спреме	Број	Степен стручне спреме	Број
Без школе	7	Без школе	7
НК	250	НК	266
ПК-НСС	95	ПК-НСС	96
КВ	636	КВ	704
ССС	1.231	ССС	1313
ВКВ	253	ВКВ	321
Виша стручна спрема	65	Виша стручна спрема	65
ВСС 180 ECTS	30	ВСС 180 ECTS	31
ВСС 240 ECTS	337	ВСС 240 ECTS	344
Мастер 300 ECTS	20	Мастер 300 ECTS	20
Магистар	11	Магистар	11
Доктор наука	6	Доктор наука	6
УКУПНО	2.941	УКУПНО	3.144

Може се закључити да су анкетирани привредни субјекти на дан 01.07.2019. године запошљавали 2.941 радника и да планирају да до 31.12.2019. године запосле нова 203 радника тако да ће имати 3.144 радника што је за 6.9% више од тренутног броја запослених радника.

При томе, јасно је да планирају запослити највише НК, КВ и ВКВ радника (1.291 или 41% планираних нових радника).

То се поклапа са њиховим одговорима на питања о потребним, а недоступним занимањима на локалном тржишту рада.

Наиме, анкетирани привредни субјекти навели да су им најпотребнији радници са неким од следећих 25 занимања.

Табела 5. Преглед тражених занимања која су недоступна на тржишту радне снаге

Р.Б	Најпотребније занимање	Недоступно занимање
1.	ВКВ возач моторних возила (Ц и Е категорија)	х
2.	Руковаоц грађевинских машина	х
3.	Механичар	х
4.	Зидар	х
5.	Тесар	х
6.	Армирач	х
7.	Заваривач	
8.	Ливац	
9.	Металостругар	
10.	Фасадер-молер	
11.	Бравар	х
12.	Конобар	х
13.	Кувар	х
14.	Обућар	х
15.	Кројач	х
16.	Електричар	х
17.	Сервисер расхладних уређаја	
18.	Прехрамбени техничар	х
19.	Грађевински техничар	х
20.	Хемијски техничар	
21.	Дипломирани грађевински инжењер	х
22.	Дипломирани инжењер саобраћаја	
23.	Дипломирани инжењер машинства	х
24.	Дипломирани инжењер рударства	х
25.	Дипломирани технолог	

Треба нагласити да су анкетирани привредни субјекти од наведених 25 најпотребнијих занимања, за 17 навели да су недоступна на локалном тржишту радне снаге. Међутим, истина је да се међу њима налазе и занимања која се не могу (нпр. грађевински техничар, столар, обућарски техничар), али и занимања која се могу (нпр. заваривач, кувар, конобар) стећи у образовним институцијама на подручју града Зворник. То значи да се у наредном периоду треба пажљиво приступити планирању уписне политике у средње стручне школе и остваривању сарадње са установама за образовање одраслих као и да се треба посвјетити утврђивању разлога недоступности радника са занимањима која се могу стећи у локалним образовним институцијама.

2.3. Улагања/инвестиције:

Према подацима наведеним у анкетним упитницима, вриједност укупних улагања анкетираних привредних субјеката од оснивања је око **115.000.000 КМ**.

Податке о износу инвестиција у 2018. години је дало 20 анкетираних предузећа. Она су уложила око **35.000.000 КМ** у изградњу нових капацитета (7 анкетираних предузећа), реконструкцију, модернизацију, доградњу и порширење (10 анкетираних предузећа), одржавање нивоапостојећих капацитета (6 анкетираних предузећа, грађевинске објекте (9 анкетираних предузећа), машине, опрему и транспортна средства (16) и у остале сврхе (2).

Износ укупних улагања која су планирана у 2019. години од стране 20 анкетираних привредних субјеката је око **22.125.000 КМ**. Њих 7 је планирало улагања у изградњу нових капацитета, 9 у реконструкцију, модернизацију, доградњу и проширење, 6 у одржавање нивоа постојећих капацитета, 3 у грађевинске објекте и просторе, 17 у набавку машина, опреме и транспортних средстава, док су 4 планирала остала улагања. Иако је приметан пад износа укупних улагања у односу на претходну 2018. годину (за 27%), може се рећи да је он и даље висок.

2.4. Фактори пословног окружења

Код фактора пословног окружења, анкетираним привредним субјектима је била понуђена могућност да означи три од осам фактора од који по њима највише утичу на пословно окружење у Зворнику, Републици Српској и БиХ.

Једно предузеће се није изјаснило, а од осталих 26 предузећа 24 су означила економске факторе (ниво и флукуација привредне активности, стопа незапослености и запослености, цијена рада, добара и услуга, инфлација, каматне стопе, нивои пореза и доприноса), 18 политички амбијент и легислативу (дјеловање свих нивоа власти, законска рјешења, општа политичка стабилност, итд), 12 демографске факторе (старосна, полна и етничка структура становништва, куповна моћ на домаћем тржишту, понуда радне снаге, миграције, итд), 1 друштвене факторе (менталитет, ставови, вриједности, стил живота, итд), 12 технологију (ниво техничке опремљености, технолошка и организациона достигнућа, ниво стручних и научних знања, итд), 7 конкуренцију из земаља у окружењу и 1 конкуренцију на глобалном нивоу.

С обзиром да су најчешће означени економски, политички и демографски фактори, у наредном периоду се треба успоставити боља комуникација са ентитетским и државним органима власти у чијој надлежности је рјешавање питања из ових области, али и са образовним и научно-истраживачким институцијама. Кључну улогу у томе може имати локална власт која може посредовати код виших органа власти те обезбједити услове за отварање пословно-техничких инкубатора и подстицати оснивање привредних субјеката у области иновација.

2.5. Комуналне дјелатности/услуге

Привредни субјекти су имали прилику да оцијене квалитет и цијену комуналних услуга у граду Зворник оцијенама од 1 до 5.

Табела 5. Просјечне оцијене квалитета комуналних дјелатности/услуга

	Комуналана дјелатност/услуга	Просјечна оцијена
1.	Производња и испорука воде	4,18
2.	Јавни превоз лица у градском и приградском саобраћају	3,85
3.	Тржничка дјелатност	3,82
4.	Погребна дјелатност	3,70
5.	Чишћење јавних површина у насељеним мјестима	3,70
6.	Производња и испорука топлотне енергије	3,65
7.	Димњачарска дјелатност	3,65
8.	Одржавање, уређивање и опремање јавних зелених и рекреационих површина	3,52
9.	Пречишћавање и одвођење отпадних вода	3,52
10.	Збрињавање отпада из стамбених и пословних простора	3,48
11.	Управљање кабловским канализацијама за комуникацијске каблове и системе	3,45
12.	Одржавање јавних саобраћајних површина у насељеним мјестима	3,35
13.	Одвођење атмосферских падавина и других вода са јавних површина	3,29

14.	Пречишћавање и одвођење отпадних вода	3,27
15.	Јавна расвјета у насељеним мјестима	2,85
16.	Одржавање јавних тоалета	2,82
17.	Управљање јавним просторима за паркирање возила	2,74

Као што се може видјети, највећу просјечну оцјену је добила комунална дјелатност/услуга производња и испорука воде (4,18), док је најмању просјечну оцјену добила комунална дјелатност/услуга управљање јавним просторима за паркирање возила (2.74). С обзиром да се просјечне оцјене осталих комуналних дјелатности/услуга крећу у распону од 2,82 до 3,85, јасно је да постоји потреба за унапређењем квалитета свих комуналних дјелатности/услуга.

Цијену комуналних услуга, анкетирани привредни субјекти могли су оцјенити са четири понуђена одговора. Понуђени одговори су били: ниска цијена, прихватљива цијена, висока цијена и не знам.

Као прихватљиве су више пута означене цијене производње и испоруке воде, а слиједи цијене јавног превоза лица у градском и приградском саобраћају, збрињавања отпада из стамбених и пословних простора, пречишћавања и одвођења отпадних вода, тржничка дјелатност, управљања кабловским канализацијама за комуникацијске каблове и системе, управљања јавним просторима за паркирање возила, погребна дјелатност, чишћења јавних површина у насељеним мјестима одржавање јавних саобраћајних површина и друге, осим цијене производње и испоруке топлотне енергије која је више пута означена као висока.

На основу свега тога се може закључити да су анкетирани привредни субјекти мање задовољни квалитетом, а више цијенама комуналних дјелатности/услуга.

2.6. Подстицајна/бесповратна средства

У овом дијелу анкете понуђено је пет одговора и опција "друго", уз обавезно навођење приједлога. Анкетирани привредни субјекти су могли да означе по двије активности за које су им потребни подстицаји локалне управе, виших нивоа власти или страних донатора. То су урадила 24 од 27 анкетираних привредних субјеката.

Најчешће су означавали подстицаје за запошљавање радника (21 анкетирано предузеће) и набавку опреме (16 анкетираних предузећа). Три пута је означено пословно повезивање и пословно савјетовање, а два пута увођење стандарда као области у којима анкетираним привредним субјектима потребна помоћ и подршка.

Код опције друго, наведена су три приједлога : "више разумијевања у вези развојних планова фирми и ефикасније дјеловање по упућеним приједлозима (Влади РС)", "Понудити адекватан плац за изградњу производне хале за обављање дјелатности уз финансијску помоћ за изградњу" и "Понудити већ постојећу неискориштену производну халу или адекватан простор за обављање производне дјелатности уз финансијску помоћ за опремање".

На основу тога се може закључити да приоритет треба дати реализацији Програма подршке запошљавању и samozапосљавању незапослених лица од стране Градске управе Зворника, као и ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске те развијању нових програма суфинансирања набавке опреме.

2.7. Приједлози/иницијативе за унапређење пословног окружења

У овом дијелу анкете привредни субјекти су могли да истакну своје приједлоге или дају иницијативе те да означе на који ниво власти се ти приједлози или иницијативе односе.

Укупан број приједлога/иницијатива је 19 и они су наведени у табели испод.

Табела 6. Приједлози и иницијативе за унапређење пословног окружења

Р.бр.	Приједлог/иницијатива	Надлежни орган власти
1	Побољшати комуникацију са привредним друштвима	Град
2	Остварити увид у потенцијале руралног становништва	Град

3	Уредити аутобуска стајалишта у Каракају	Град
4	Побољшати чистоћу улица у Каракају, редовно прати улице и поставити контејнере	Град /комунално
5	Побољшати паркинг	Град
6	Укидање плаћања пољопривредног у грађевинско земљиште	Град
7	Убрзати процесе из надлежности РГУ (излагање на јавни увид КО Каракај)	Влада РС
8	Доношење Закона о факторингу	Влада РС
9	Побољшање саобраћајне и жељезничке инфраструктуре	Влада РС
10	Подстицаји привреди за запошљавање	Град /Влада РС
11	Смањење пореза и доприноса	Влада РС
12	Проналажење нових инвестиција за улагања у Зворник	Град
13	Користити могућност јавно-приватног партнерства за изградњу јавних паркинг гаража	Град
14	Већа издвајања за подстицај запошљавања	Град /Влада РС
15	Смањити пореске издатке за привреду	Влада РС
16	Омогућити подстицај за запошљавање у току цијеле године, а не само у току трајања јавног позива	Град
17	Редовне консултације са привредним друштвима по гранама посла на тромјесечном нивоу (анкетно, директно, одржавањем заједничких сусрета)	Град
18	Анализа подстицаја	Град
19	Умањење фискалних и парафискалних намета	Влада РС

Као што се може видјети, по датих 10 приједлога треба да поступи Град, а по преосталих 9 град и Влада РС заједно што значи да је ипак тежиште на Градској управи града Зворника.

2.8. Пословни објекти који се дају у продају или закуп

Ни један анкетирани привредни субјекат није навео податке о пословни објектима које нуди у продају или закуп.

3. ЗАКЉУЧАК

На основу свега напред реченог, на крају се може закључити да треба оживјети Привредни савјет и успоставити друге канале комуникације са привредницима. Препорука је и да се приликом планирања капиталних улагања више води рачуна о потребама и иницијативама привредног сектора. Такође, јасно је да треба остварити бољу комуникацију са надлежним републичким и државним органима власти.

Број: 11-сл/19
Датум: 26.09.2019. године

НАЧЕЛНИК СЛУЖБЕ

Милош Томић